



Afscheidsinterview Paul Jansen

“Stoffig? We kijken niet achterom, maar juist áltijd vooruit”



Na ruim dertig jaar CROW trekt Paul Jansen (66) begin september de deur achter zich dicht. Hij mag (móet) met pensioen. En ja, da's een aderlating voor de organisatie, waar hij als een van de RAW-specialisten ontegenzeggelijk zijn sporen heeft verdiend. Een sociale collega. Nauwgezet. Iemand met kennis van zaken. Zo staat hij bekend. Ook voor hem wordt het straks even wennen. We spreken Paul ongeveer een maand voor zijn vertrek. Hij zit dan nog middenin het werk. 'Natuurlijk kan ik het loslaten, maar heel eerlijk: ik ben daar nog hélemaal niet mee bezig geweest. En ook na mijn pensioen kan ik mij wellicht nog nuttig maken voor RAW.'

Het is eigenlijk een wonder dat Paul zo goed geworteld is in de wereld van de grond-, water- en wegenbouw, want aanvankelijk ging zijn voorkeur uit naar... vliegtuigen. Hij is opgegroeid in de Amsterdamse wijk Bos en Lommer en maakte na het Atheneum de overstap naar de Technische Hogeschool in Delft om Vliegtuigbouwkunde te studeren. Dat was in 1974.

Na een jaar strandde Paul echter op het tentamen voor één vakje, Algemene Mechanica – ‘door toedoen van een prof die eigenlijk geen les kon geven’ – en zo koos hij alsnog voor Civiele Techniek waar datzelfde vak in modules werd gegeven. ‘Op zich jammer dat ik niet heb doorgezet, want die fascinatie voor vliegtuigen is altijd gebleven.’

Stofzuiger

Hij studeerde af in Wegenbouw en moest daarna anderhalf jaar in dienst. Dat werd een bijzondere post in Zeist, bij het Bureau Infrastructuur van de Koninklijke Luchtmacht. ‘Ik ben toen aangesteld als ROAG; Reserve-Officier Academisch Gevormd. Dat was een truc van Defensie om mensen met kennis in te huren; je werd geen soldaat, maar specialist op een vakgebied.’ Zo dacht hij mee over nieuwe hangars en een opleidingscentrum, maar droeg hij ook bij aan asfaltreparaties op start- en landingsbanen. ‘Als een F16 opstijgt heb je soms te maken met een *after burner start*; enorm veel vuur dat het asfalt tot gruis maakt. Een F16 is net een stofzuiger en zuigt al die stukjes op; dat zorgt voor schade. Dus dan ging de majoor met zijn beheerteam per helikopter direct op locatie om de baan te inspecteren. Ja, mooi werk en bijzonder om mee te maken.’

Enmaal uit dienst solliciteerde hij bij de gemeente Haarlem. 'Ik kon terecht bij de afdeling Openbare Werken. Dat was allemaal nog heel formeel. Het afdelingshoofd sprak iedereen aan met mijnheer en u. Alleen voor academici-onder-elkaar was het jij en jou. Ik mocht dus 'Wim' zeggen; de rest van de afdeling niet. Dat was wel raar. Maar we hadden een leuke ploeg met veel jongelui; echt gezellig. Ik kwam daar in 1985, toen de RAW-systematiek net werd uitgerold. Omdat ik in Delft colleges had gevolgd over RAW mocht ik de invoering ervan in Haarlem begeleiden. Zo deed ik al vroeg ervaring op met de systematiek.'

Dimdammen

Paul zag direct het voordeel van RAW. 'Tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers bestaat een spanningsveld. Daardoor is er behoefte aan duidelijke contracten waarmee je vooraf zaken oplost en helder maakt. Alle partijen weten; het is paritair vastgesteld, dus organisaties vanuit opdrachtgevers en opdrachtnemers vinden dit een goede manier om die eisen en resultaatverplichtingen te beschrijven. Daar hoef je dus niet meer over te dimdammen. Er blijft ruimte om een bestek aan te passen, maar de basis is goed. En die is zo goed,

omdat er lang over is nagedacht. Vergeet niet dat er tussen 1972 en 1979 is gewerkt aan de proefversie en dat de eerste volwaardige Standaard er pas in 1985 lag. Nee, bij RAW ga je niet over een nacht ijs.'

Werken met RAW was voor iedereen nieuw en wennen, merkte Paul bij de gemeente Haarlem. 'Het gaf duidelijkheid, maar voelde ook als een keurslijf. Dat had tijd nodig. Als er vroeger een contract moest worden gemaakt, dan pakten ze de vorige papieren versie en dan ging het nog echt met de schaar en lijmpot. Ze knipten hele delen uit en plakten die weer aan elkaar op een stuk papier. Een typiste tikte dat over en dan had je weer een nieuw bestek. Maar ja; alle fouten werden ook klakkeloos gekopieerd. Dus daarin bracht RAW echt een verbetering.'

Affiniteit met computers

Na zes jaar volgde een stoelendans bij de gemeente Haarlem en Paul besloot opnieuw te solliciteren. 'Ik zag een advertentie van CROW voorbijkomen en dacht: *Geweldig, bij die club kan ik meehelpen aan de ontwikkeling van RAW.*' Vanwege zijn werkervaring en affiniteit met computers wilde CROW hem graag in dienst hebben. Hij begon in 1991 bij de afdeling Regelgeving. 'Ik kwam binnen als Wetenschappelijk Medewerker, zo heette dat. Uiteindelijk werd ik projectleider, projectmanager. Andere rollen waren er toen niet of nauwelijks bij mijn afdeling.'

Toegroei naar een leidinggevende positie was niet echt een optie, vertelt Paul. 'Je had naast de directie alleen nog het afdelingshoofd Jan Oege Zijlstra en die gaf aan daar nog jaren te willen zitten. Later zijn we met kleinere teams gaan werken en kwamen er meer leidinggevende functies. Ik heb echt wel eens buiten CROW gekeken naar banen, maar je moest meestal flink inleveren qua salaris en arbeidsvoorwaarden. Of solliciteren naar een managementfunctie, maar daarvoor had je dus te weinig ervaring opgebouwd. Terugkijkend zeg ik: het is prima zo, we hebben het heel goed gehad.'

In die eerste jaren bij CROW lag veel nadruk op het digitaliseren van de RAW-systematiek, vertelt Paul. 'RAW is vanaf het begin geautomatiseerd geweest. De resultaatsbeschrijvingen deed je eerst nog via een ponskaartconcept. Als gebruiker moest je regels van tachtig vakjes invullen. Dat was een strakke indeling en het ging vervolgens naar softwarebedrijf CTB. Daar tikte iemand het in op ponskaarten en zo ging het in de machine waarna je het printje kreeg. Enorm bewerkelijk, maar wel to the point.'



Kantelpunt

Juist toen hij in Haarlem begon – rond 1985, 1986 – was sprake van een kantelpunt, vertelt hij. ‘Er kwam software die je zelf lokaal kon gebruiken. Maar ja, je had wel een computer nodig. Een desktop kostte indertijd 20.000 gulden. Dus organisaties namen de computer vaak als stelpost op in een bestek. Want vanuit het niets zo’n duur apparaat aanschaffen, dat was onbegonnen werk.’

Later kwamen de *personal computers* en daalde de prijs, vertelt Paul. ‘Ik had als student in Delft al met de eerste Apple-computer gewerkt, in combinatie met een matrix-printer. Daarmee kon je dingen uitrekenen aan de hand van een model. In Haarlem kwam die kennis goed van pas en ook bij CROW mocht ik al vrij snel aan de slag met licentiehouders die voor de juiste software moesten zorgen. Dat moest dan wel volgens een nauwkeurig strak programma van eisen dat CROW voorschreef. Tegenwoordig heet dat een XSD.’

Het was in die beginjaren woekeren met *bits and bytes*, vertelt Paul. ‘Computers waren nog bakbeesten, zo groot als zee-

containers. En ze hadden nog erg weinig geheugenruimte. Net als bij ponskaartjes had je digitaal weinig ruimte om iets te beschrijven. Je moest over elk dingetje héél goed nadenken óf je het wilde en hóe je het wilde. Denken totdat je niet meer verder kon. Dat had een groot voordeel, want je hoefde achteraf nauwelijks fouten te repareren. Dat heb ik altijd een fijne manier van werken gevonden.’

Een van de eerste projecten waar Paul mee bezig ging, was een methode bedenken om meetapparatuur (voor het buiten opmeten van lijnen en hoeken) digitaal te koppelen aan een systeem waarmee je een ontwerp kon maken. WEET, heette dat project. ‘Een eenduidige uitwisseling van objectgegevens tussen Wegontwerpsysteem en Elektronische Theodoliet.’

Meest onderschatte factoren

Daarna werkte hij als projectleider aan de ontwikkeling van een kostenramingssysteem voor projecten die nog niet in RAW konden worden beschreven. Beter bekend als: de Standaardsystematiek voor Kostenramingen, SSK. Daaraan lag ook het objectdenken ten grondslag, vertelt Paul.



‘Het bleek dat risico’s en onzekerheden én de scope van projecten de meest onderschatte kostenbepalende factoren zijn.’

De SSK wordt tot op de dag van vandaag nog veel gebruikt. Iets dat hem best een beetje trots maakt. ‘Zoals ik eigenlijk altijd trots ben geweest op CROW en het belang van onze unieke organisatie. Ik zeg weleens: *Als we vandaag niet bestonden, zouden we gisteren zijn uitgevonden.* De GWW-sector, met zoveel belangen en partijen, kan niet zonder een onafhankelijke organisatie als CROW.’

— “Als we vandaag niet bestonden, zouden we gisteren zijn uitgevonden.” —

Paul hielp ook bij het testen van software die licentiehouders aanleverden. ‘Bij RAW wordt dat nog weleens onderschat. Het is net een spinnenweb. Als je aan een draadje trekt, dan gaat het overal bewegen. Als je iets doorknipt of verandert, dan heb je nog twintig plaatsen waar je moet checken of het wel goed gaat. Je moet het leuk vinden om dat allemaal goed te willen doen. Er zijn maar weinig mensen die dat meer dan dertig jaar blijven doen, hahaha.’

De systematiek doordenken en perfectioneren gaf en geeft hem nog altijd veel voldoening. ‘*Heb ik alles afgedekt en werkt ‘t zoals het moet?* Voor mij gaat kwaliteit voor tijd. Als kennisinstituut bereiden wij de kennis voor waarmee de markt aan de slag gaat. Die moet erop kunnen vertrouwen dat het klopt. En ik besef heel goed; dat staat op gespannen voet met deze tijd, waarin alles sneller moet. De systematiek sneller kunnen aanpassen op veranderingen is zeker belangrijk, maar we mogen daarin niet inboeten op kwaliteit.’

Contractuele sfeer

Als je aanpassingen binnen RAW ‘er doorheen wilt rammen’, dan werkt dat bijna altijd contraproductief, heeft Paul gemerkt. ‘Je merkt pas dat je iets bent vergeten als het eigenlijk al te laat is. Dat kan je niet hebben. Onze kennis wordt meestal in een contractuele sfeer gebruikt tussen partijen die al moeite moeten doen om elkaar te vinden. Wat wij in RAW zetten, moet gewoon goed zijn. Anders valt de gebruiker zich een buil.’

Een jaarlijkse update van de RAW Standaard is het hoogst haalbare, denkt Paul. ‘Als je iets wilt invoegen in RAW – volgens de huidige procedure van iets ter visie leggen – dan ben je gemiddeld driekwart jaar tot een jaar onderweg. Dat zijn

stappen die nodig zijn om draagvlak vanuit de sector te hebben en het juridisch goed te onderbouwen. Als je dat nog sneller doet, wordt de markt gek. Want die weet niet meer welke versie ze moeten hebben. Kleine updates zijn best mogelijk en innovaties ook. Maar grote aanpassingen kosten nu eenmaal tijd.’

Het werk bij CROW is er niet minder leuk op geworden, constateert Paul. ‘Het is nu wel meer digitaal en op afstand. Dat is misschien dynamischer, maar ook onrustiger. Het werk blijft

echter het werk. We maken nog steeds kennisproducten die praktisch toepasbaar moeten zijn en die je met de nodige concentratie en samenwerking opstelt.’

De manier van werken is wel veranderd. ‘Toen ik bij CROW kwam had iedereen een eigen kamer en nu zit je met elkaar in een grote ruimte. Dat is iets drukker en daardoor zie je ook veel collega’s thuiswerken. Zelf vind ik dat jammer. Als je aan een gezamenlijk product werkt, kom je verder als je bij elkaar in de buurt bent. Dan stem je makkelijker iets af. Ook het overleg via Teams heeft voordelen, maar niet als je met elkaar in een grote ruimte werkt. Dan heb je daar vooral last van en is thuiswerken prettiger.’

Geen vakantietripjes

Eind jaren negentig kreeg Paul er een bijzondere taak bij. CROW stond in contact met de zogeheten ‘*International Construction Information Society*’, vertelt hij. ‘Dat is een wereldwijd gezelschap van mensen die bij gelijksoortige organisaties als de onze of bij softwarebedrijven werkten – echt van Canada tot Japan en van Australië tot Noorwegen. In 1999 ontstond binnen die club het idee om een raamwerk te maken voor hoe je objectinformatie moest vastleggen. Dus voor alle landen samen en op dezelfde manier.’

Zijn leidinggevende Jan Oege zocht iemand die zich daarvoor wilde inzetten en drie dagen later zat Paul bij de vergadering in Vancouver. ‘Samen met een collega van stichting STABU ben ik uiteindelijk de trekker geworden van een ISO-werkgroep om dat model (ISO 12006 part 3, red.) op te tuigen. Het waren geen vakantietripjes – het was hard werken en lange dagen maken. Maar dat gaf enorm veel energie en was uniek om mee te maken. In drie jaar tijd is het ons gelukt; een *inter-*

national framework for dictionaries. Dat is later nog weer verder uitgewerkt, maar wij mochten de eerste stappen zetten.'

De naam viel al een paar keer, maar Paul kijkt goed terug op zijn samenwerking met afdelingshoofd Jan Oege, die ons een paar jaar geleden helaas is overleden. 'Hij heeft altijd voldoende ruimte en rust geboden om je werk te kunnen doen. Hoe onrustig het binnen of buiten de organisatie ook kon zijn; we werden door hem echt in de gelegenheid gesteld om ons te focussen op de inhoud. En ja, je zou over mijn werk kunnen zeggen: *Dat komma-neuken is hartstikke saai!* Maar dat zie ik echt anders. Vanuit de verandering probeer je zaken op te nemen in RAW en dat is zeker niet stoffig; we kijken niet achterom, maar juist áltijd vooruit.'

Rond 2000 werkte Paul ook mee aan een nieuwe manier om te communiceren over projecten en de verschillende rollen. Die werkgroep mondde uit in VISI; een nieuwe standaard voor het definiëren van taken en verantwoordelijkheden. 'Daarna kwam ik terug bij RAW en daar heb ik vanaf 2014 de werkgroep Asfalt begeleid. Daarnaast mocht ik nog een aantal andere werkgroepen helpen bij het door-ontwikkelen op de inhoud van RAW.'

Werkgroep Asfalt

De werkgroep Asfalt is een verhaal apart. 'Mijn afscheidsvergadering wordt de 250ste van die groep. Dat is uitzonderlijk. Normaal gesproken wordt een werkgroep gechargeerd na de herziening van het RAW-hoofdstuk dat onder hun verantwoordelijkheid was gekomen. Maar rondom asfalt spelen zoveel ontwikkelingen, dat het verloren energie en tijd zou zijn om steeds weer opnieuw te moeten beginnen. We vergaderen gemiddeld zo'n tien keer per jaar en het overleg duurt altijd een hele ochtend. Daarvoor regel ik alle zaken, inclusief stukken en agenda. Het is een geweldige groep experts; inhoudelijk sterk, maar ook gevoelig voor de goeie sfeer. Dus die ga ik zeker ook missen.'

In de afgelopen jaren is Paul tevens de beheerder geworden van het RAW Handboek, waarin precies is omschreven hoe de systematiek tot stand komt en welke benodigdheden en spelregels er zijn. Je zou bijna zeggen: hij kan toch helemaal niet weg bij CROW? 'Nou ja, natuurlijk kan ik het loslaten, maar heel eerlijk: ik ben daar nog hélemaal niet mee bezig geweest. Het voelt raar om die overstap te maken terwijl ik er nog vol in zit. Ik merk ook dat ik nog van waarde ben en kan zijn. Zeker omdat ons team de menskracht goed kan gebruiken.

Dus ik wil eventueel wel een paar dagen in de week als zzp-er inzetbaar blijven voor opdrachten. En wie weet. Er stond immers recentelijk nog levensgroot "we're hiring!" op de CROW website!'

Snorfiets van 1200cc

Ook privé kan hij prima uit de voeten met de extra vrije tijd. 'Ik ben getrouwd en mijn vrouw is iets jonger. Zij werkt nog zeker zo'n zes jaar. Dus ik ga niet de hele dag thuis zitten staren naar de aalbessen. Ik denk aan combinaties van deels betaald werk, misschien vrijwilligerswerk, maar ook thuis aan de slag met de tuin. Onze achtertuin is 25 meter diep; da's best uitzonderlijk voor de gemeente Ede. Maar die vraagt ook onderhoud. Daarnaast heb ik nog een snorfiets van 1200cc, een Jack Russell – Daisy – en misschien ga ik wel als chauffeur meehelpen bij het ouderenvervoer in de gemeente. Genoeg te doen in mijn omgeving, dus ik ga mij zeker niet vervelen.' Wel kijkt hij met enige weemoed naar het afscheid van het team. 'Ja, toffe collega's. Iedereen heeft hart voor de zaak en dat voel je. En er is veel humor. Dat vind ik belangrijk.'

Heeft hij nog een mooi slotwoord? 'Ja, dat is toch mijn zorg uitspreken over de toekomst. Ik hoop dat we tijd blijven creëren om die kwaliteit en het vertrouwen waar te maken. Maar ik weet ook dat het steeds lastiger wordt om goede mensen te vinden voor dit mooie werk. Mensen die je bovendien goed moet kunnen inwerken. Dus ik zou echt willen zeggen: kóm werken bij CROW en blijf werken bij CROW, want de organisatie heeft een unieke positie in Nederland en een belangrijke missie. CROW is een topbedrijf, kent *never a dull moment*, en het is geweldig om daar bij te mogen horen.'

